

keréknyomok

2013/7.SZÁM ORIENTALISZTIKAI ÉS BUDDHOLÓGIAI FOLYÓIRAT

Tartalom

GRAHAM PRIEST ELŐSZAVA	6	PROGRAMOK, ESEMÉNYEK	
TANULMÁNYOK, FORDÍTÁSOK		Nemzetközi Buddhista Nyári Egyetem 2012, Budapest	150
JOANNA JUREWICZ A világ teremtése a <i>Nāśadīya</i> -hymuszban (RV 10.129)	7	Nemzetközi Buddhista Nyári Egyetem 2013, Budapest	152
BÁNYAI FERENC Világrend és metaforarendszer Eckhart mester misztikájában	23	Nemzetközi Buddhista Ifjúsági Fórum 2012, Kippenheim	157
POROSZ TIBOR A Buddha nyelvhasználata az antik nyelvértelmezések közepútján	41	KÖNYVISMERTETŐK	
FÓRIZS ANDRÁS Luhmanni rendszerelmélet és paradoxon	75	Valpola Ráhula: <i>A Buddha tanítása</i>	159
MOLNÁR ATTILA Strukturalista és modális variációk egy formalizált <i>catuṣkoṭira</i>	99	KRITIKÁK, RECENZÍÓK	
FÓRIZS LÁSZLÓ Példázat a tűzről <i>Aggivačchagottasutta</i> , MN 72	129	Joanna Jurewicz: <i>Tűz és kogníció a Rigvédában</i>	161
		VERS	
		Fórizs László: <i>Három töredék</i>	176
		EPILOGUS	177
		SUMMARIES IN ENGLISH	179

Példázat a tűzről *Aggivacchagotta Sutta (MN, 72)*

Páli nyelvből fordította Fórizs László

A következő Példázat egy Vaccsha nevű vándoraszkéta történetét beszéli el. Vaccsha mindenáron valamilyen frappáns filozófiai elméletet várt a híres Gótama szerzetestől, amelynek segítségével választ találhat az őt kínzó kérdésekre. Éppen ezért rendkívüli csodálottságot és zavart érzett, amikor tapasztalnia kellett, hogy Gótamát tökéletesen hidegen hagyják az efféle kérdések. A Beérkezett mást hirdetett, másról prédikált. De a Buddha szabadulást hirdető, mélyértelmű és rejtélyes tanítását nehéz felfogni. Hát még ha e Tant olyannak kell befogadnia, akinek előítéleteit nagyon nehéz lebontani. Vaccsha zavarát látva a Beérkezett végül a kérdésekre maga is kérdésekkel felelt. Ezek segítségével a vándor ráébredt, hogy rosszul közelítette meg a Tant, hiszen azt nem lehet pusztán érvelés révén megragadni, finomszövésű értelmét csupán a tanítást megélt bölcs foghatja fel.

Így hallottam.

Egy alkalommal a Megáldott Szávattthiban, az Anáthapindika parkbéli Dzsétavana ligetben tartózkodott. Ekkor odament hozzá egy Vaccsha nevű vándoraszkéta, s amint a közelébe ért, köszöntötte őt, majd az udvariassági formaságok után tisztelettudóan letelepedett a Megáldott mellé, az oldalánál ülve pedig így szólt:

— Hogy is van ez? Vajon Gótama nézete szerint a világ örök, és csak ez az elképzelés igaz, a többi nézet pedig mind tévedés?

— Nem, Vaccsha, nem tartom úgy, hogy a világ örök, és csak ez az elképzelés igaz, a többi nézet pedig mind tévedés.

— Nos, akkor talán Gótama nézete szerint a világ nem örök, és csak ez az elképzelés igaz, a többi nézet pedig mind tévedés?

— Nem, Vaccsha, nem tartom úgy, hogy a világ nem örök, és csak ez az elképzelés igaz, a többi nézet pedig mind tévedés.

— Vajon Gótama nézete szerint a világ véges kiterjedésű, és csak ez az elképzelés igaz, a többi nézet pedig mind tévedés?

— Nem, Vaccsha, nem tartom úgy, hogy a világ véges kiterjedésű, és csak ez az elképzelés igaz, a többi nézet pedig mind tévedés.

— Akkor Gótama nézete szerint a világ végtelen kiterjedésű, és csak ez az elképzelés igaz, a többi nézet pedig mind tévedés?

— Nem, Vaccsha, nem tartom úgy, hogy a világ végtelen kiterjedésű, és csak ez az elképzelés igaz, a többi nézet pedig mind tévedés.

— Vajon Gótama nézete szerint a lélek (*jīva*) és a test (*śarīra*) azonos, és csak ez az elképzelés igaz, a többi nézet pedig mind tévedés?

— Nem, Vaccsha, nem tartom úgy, hogy a lélek és a test azonos, és csak ez az elképzelés igaz, a többi nézet pedig mind tévedés.

— Akkor Gótama nézete szerint a lélek és a test különböznek, és csak ez az elképzelés igaz, a többi nézet pedig mind tévedés?

— Nem, Vaccsha, nem tartom úgy, hogy a lélek és a test különböznek, és csak ez az elképzelés igaz, a többi nézet pedig mind tévedés.

— Vajon Gótama nézete szerint a tathāgata a halál után is létezik, és csak ez az elképzelés igaz, a többi nézet pedig mind tévedés?

— Nem, Vaccsha, nem tartom úgy, hogy a tathāgata a halál után is létezik, és csak ez az elképzelés igaz, a többi nézet pedig mind tévedés.

— Akkor Gótama nézete szerint a tathāgata a halál után nem létezik, és csak ez az elképzelés igaz, a többi nézet pedig mind tévedés?

— Nem, Vaccsha, nem tartom úgy, hogy a tathāgata a halál után nem létezik, és csak ez az elképzelés igaz, a többi nézet pedig mind tévedés.

— Akkor Gótama nézete szerint a tathāgata a halál után létezik is meg nem is, és csak ez az elképzelés igaz, a többi nézet pedig mind tévedés?

— Nem, Vaccsha, nem tartom úgy, hogy a tathāgata a halál után létezik is, meg nem is, és csak ez az elképzelés igaz, a többi nézet pedig mind tévedés.

— De akkor Gótama nézete szerint a tathāgata a halál után sem nem létezik, sem nem nem létezik, és csak ez az elképzelés igaz, a többi nézet pedig mind tévedés?

— Nem, Vaccsha, nem tartom úgy, hogy a tathāgata a halál után sem nem létezik, sem nem nem létezik, és csak ez az elképzelés igaz, a többi nézet pedig mind tévedés.

— Amikor megkérdezik: „Gótama nézete szerint a világ örök, és csak ez az elképzelés igaz, a többi nézet pedig mind tévedés?” Gótama azt válaszolja: „Nem, Vaccsha, nem tartom úgy, hogy a világ örök, és csak ez az elképzelés igaz, a többi nézet pedig mind tévedés.”

— Amikor megkérdezik: „Gótama nézete szerint a világ nem örök, és csak ez az elképzelés igaz, a többi nézet pedig mind tévedés?” A Gótama azt válaszolja: „Nem, Vaccsha, nem tartom úgy, hogy a világ nem örök, és csak ez az elképzelés igaz, a többi nézet pedig mind tévedés.”

— Amikor megkérdezik: „Gótama nézete szerint a világ véges kiterjedésű, és csak ez az elképzelés igaz, a többi nézet pedig mind tévedés?” Gótama azt válaszolja: „Nem, Vaccsha, nem tartom úgy, hogy a világ véges kiterjedésű, és csak ez az elképzelés igaz, a többi nézet pedig mind tévedés.”

— Amikor megkérdezik: „Gótama nézete szerint a világ véges kiterjedésű, és ez az egyetlen helyes nézet, a többi pedig mind tévedés?” Gótama azt válaszolja: „Nem, Vaccsha, nem tartom úgy, hogy a világ végtelen kiterjedésű, és csak ez az elképzelés igaz, a többi nézet pedig mind tévedés.”

— Amikor megkérdezik: „Gótama nézete szerint a lélek és a test azonos, és ez az egyetlen helyes nézet, a többi pedig mind tévedés?” Gótama azt válaszolja: „Nem, Vaccsha, nem

tartom úgy, hogy a lélek és a test azonos, és csak ez az elképzelés igaz, a többi nézet pedig mind tévedés.”

— Amikor megkérdezik: „Gótama nézete szerint a lélek és a test azonos, és ez az egyetlen helyes nézet, a többi pedig mind tévedés?” Gótama azt válaszolja: „Nem, Vaccsha, nem tartom úgy, hogy a lélek és a test azonos, és csak ez az elképzelés igaz, a többi nézet pedig mind tévedés.”

— Amikor megkérdezik: „Gótama nézete szerint a lélek és a test különböznek, és csak ez az elképzelés igaz, a többi nézet pedig mind tévedés?” Gótama azt válaszolja: „Nem, Vaccsha, nem tartom úgy, hogy a lélek és a test különböznek, és csak ez az elképzelés igaz, a többi nézet pedig mind tévedés.”

— Amikor megkérdezik: „Gótama nézete szerint a tathāgata a halál után is létezik, és csak ez az elképzelés igaz, a többi nézet pedig mind tévedés?” Gótama azt válaszolja: „Nem, Vaccsha, nem tartom úgy, hogy a tathāgata a halál után is létezik, és csak ez az elképzelés igaz, a többi nézet pedig mind tévedés.”

— Amikor megkérdezik: „Gótama nézete szerint a tathāgata a halál után nem létezik, és csak ez az elképzelés igaz, a többi nézet pedig mind tévedés?” Gótama azt válaszolja: „Nem, Vaccsha, nem tartom úgy, hogy a tathāgata a halál után nem létezik, és csak ez az elképzelés igaz, a többi nézet pedig mind tévedés.”

— Amikor megkérdezik: „Gótama nézete szerint a tathāgata a halál után létezik is meg nem is, és csak ez az elképzelés igaz, a többi nézet pedig mind tévedés?” Gótama azt válaszolja: „Nem, Vaccsha, nem tartom úgy, hogy a tathāgata a halál után létezik is meg nem is, és csak ez az elképzelés igaz, a többi nézet pedig mind tévedés.”

— Amikor megkérdezik: „De akkor Gótama nézete szerint a tathāgata a halál után sem nem létezik, sem nem nem létezik, és csak ez az elképzelés igaz, a többi nézet pedig mind tévedés?” Gótama azt válaszolja: „Nem, Vaccsha, nem tartom úgy, hogy a tathāgata a halál után sem nem létezik, sem nem nem létezik, és csak ez az elképzelés igaz, a többi nézet pedig mind tévedés.”

— De milyen problémára bukkant Gótama e nézetekkel szemben, ami arra készteti, hogy egyiküket se tegye magáévá?

— Ó Vaccsha, az, hogy a világ örök, nem más, mint nézetek sűrű bozótja, nézetek erdeje, nézetek zavara, nézetek kínlódása, nézetek béklyója. Ez az elképzelés szenvedéssel, csüggedéssel, kétségbeeséssel és égető lázzal jár; és nem vezet [a világtól való] elforduláshoz, a szenvedélyek megszűnéséhez, kioltódáshoz, lecsendesüléshez, igaz megismeréshez, megvilágosodáshoz, a Nirvánához.

— Ó Vaccsha, az, hogy a világ nem örök, nem más, mint nézetek sűrű bozótja, nézetek erdeje, nézetek zavara, nézetek kínlódása, nézetek béklyója. Ez az elképzelés szenvedéssel, csüggedéssel, kétségbeeséssel és égető lázzal jár, és nem vezet [a világtól való] elforduláshoz, a szenvedélyek megszűnéséhez, kioltódáshoz, lecsendesüléshez, igaz megismeréshez, megvilágosodáshoz, a Nirvánához.

— Ó Vaccsha, az, hogy a világ véges kiterjedésű, nem más, mint nézetek sűrű bozótja, nézetek erdeje, nézetek zavara, nézetek kínlódása, nézetek béklyója. Ez az elképzelés szenvedéssel, csüggedéssel, kétségbeeséssel és égető lázzal jár, és nem vezet [a világtól való] elforduláshoz,

a szenvedélyek megszűnéséhez, kioltódáshoz, lecsendesüléshez, igaz megismeréshez, megvilágosodáshoz, a Nirvánához.

— Ó Vaccsha, az, hogy a világ végtelen kiterjedésű, nem más, mint nézetek sűrű bozótja, nézetek erdeje, nézetek zavara, nézetek kínlódása, nézetek béklyója. Ez az elképzelés nyomorúsággal, csüggedéssel, kétségbeeséssel és égető lázzal jár, és nem vezet [a világtól való] elforduláshoz, a szenvedélyek megszűnéséhez, kioltódáshoz, lecsendesüléshez, igaz megismeréshez, megvilágosodáshoz, a Nirvánához.

— Ó Vaccsha, az, hogy a lélek és a test azonos, nem más, mint nézetek sűrű bozótja, nézetek erdeje, nézetek zavara, nézetek kínlódása, nézetek béklyója. Ez az elképzelés nyomorúsággal, csüggedéssel, kétségbeeséssel és égető lázzal jár, és nem vezet [a világtól való] elforduláshoz, a szenvedélyek megszűnéséhez, kioltódáshoz, lecsendesüléshez, igaz megismeréshez, megvilágosodáshoz, a Nirvánához.

— Ó Vaccsha, az, hogy a lélek és a test különböznek, nem más, mint nézetek sűrű bozótja, nézetek erdeje, nézetek zavara, nézetek kínlódása, nézetek béklyója. Ez az elképzelés nyomorúsággal, csüggedéssel, kétségbeeséssel és égető lázzal jár, és nem vezet [a világtól való] elforduláshoz, a szenvedélyek megszűnéséhez, kioltódáshoz, lecsendesüléshez, igaz megismeréshez, megvilágosodáshoz, a Nirvánához.

— Ó Vaccsha, az, hogy a tathāgata a halál után is létezik, nem más, mint nézetek sűrű bozótja, nézetek erdeje, nézetek zavara, nézetek kínlódása, nézetek béklyója. Ez az elképzelés nyomorúsággal, csüggedéssel, kétségbeeséssel és égető lázzal jár, és nem vezet [a világtól való] elforduláshoz, a szenvedélyek megszűnéséhez, kioltódáshoz, lecsendesüléshez, igaz megismeréshez, megvilágosodáshoz, a Nirvánához.

— Ó Vaccsha, az, hogy a tathāgata a halál után nem létezik, nem más, mint nézetek sűrű bozótja, nézetek erdeje, nézetek zavara, nézetek kínlódása, nézetek béklyója. Ez az elképzelés nyomorúsággal, csüggedéssel, kétségbeeséssel és égető lázzal jár, és nem vezet [a világtól való] elforduláshoz, a szenvedélyek megszűnéséhez, kioltódáshoz, lecsendesüléshez, igaz megismeréshez, megvilágosodáshoz, a Nirvánához.

— Ó Vaccsha, az, hogy a tathāgata a halál után létezik is meg nem is, nem más, mint nézetek sűrű bozótja, nézetek erdeje, nézetek zavara, nézetek kínlódása, nézetek béklyója. Ez az elképzelés nyomorúsággal, csüggedéssel, kétségbeeséssel és égető lázzal jár, és nem vezet [a világtól való] elforduláshoz, a szenvedélyek megszűnéséhez, kioltódáshoz, lecsendesüléshez, igaz megismeréshez, megvilágosodáshoz, a Nirvánához.

— Ó Vaccsha, az, hogy a tathāgata a halál után sem nem létezik, sem nem nem létezik, nem más, mint nézetek sűrű bozótja, nézetek erdeje, nézetek zavara, nézetek kínlódása, nézetek béklyója. Ez az elképzelés nyomorúsággal, csüggedéssel, kétségbeeséssel és égető lázzal jár, és nem vezet [a világtól való] elforduláshoz, a szenvedélyek megszűnéséhez, kioltódáshoz, lecsendesüléshez, igaz megismeréshez, megvilágosodáshoz, a Nirvánához.

Ez a probléma ezekkel az elképzelésekkel, és ezért egyik sem a nézetem.

— De van egyáltalán Gótámának saját nézete?

— Ó Vaccsha, a tathāgata megszabadult minden nézettől. Azt viszont látja, hogy ez a forma, ez a forma megjelenése, ez a forma eltűnése; látja, hogy ez az érzés, ez az érzés megjelenése, ez az érzés eltűnése; látja, hogy ez az észlelés, ez az észlelés megjelenése, ez az észlelés eltűnése;

látja, hogy ezek az akarati tényezők¹, ez az akarati tényezők megjelenése, ez az akarati tényezők eltűnése; látja, hogy ez a tudat, ez a tudat megjelenése, ez a tudat eltűnése.

Ezért mondom, hogy a tathāgata elérte a szabadulást, mivel nem tapad hozzá semmihez², mivel minden vélekedés, minden gondolati konstrukció vagy képzelgés, minden önteltség, az „én” és az „enyém” minden oka, támasztéka elpusztult, nyomtalanul eltűnt, kioltódott, hátrahagyta őket, lemondott róluk.

— De Gótama, hol születik újjá az a bhikkhu, akinek az elméje így megszabadult?

— Azt mondani, Vaccsha, hogy újjászületik, nem megfelelő.

— Akkor talán, Gótama, nem is születik újjá?

— Azt mondani, Vaccsha, hogy nem születik újjá, nem megfelelő.

— Akkor talán, Gótama, újjá is születik, meg nem is?

— Azt mondani, Vaccsha, hogy újjá is születik, meg nem is, nem megfelelő.

— Akkor talán, Gótama, sem újjászülető, sem nem újjászülető?

— Azt mondani, Vaccsha, hogy sem újjászülető, sem nem újjászülető, nem megfelelő.

— Amikor megkérdeszem tőled, „De Gótama, hol születik újjá a bhikkhu, akinek az elméje megszabadult?” Így válaszolsz: „Azt mondani, Vaccsha, hogy újjászületik, nem megfelelő.” Amikor megkérdeszem tőled, „Akkor talán, Gótama, nem is születik újjá?” Akkor te így válaszolsz: „Azt mondani, Vaccsha, hogy nem születik újjá, nem megfelelő.” Amikor megkérdeszem tőled, „Akkor talán, Gótama, újjá is születik, meg nem is?” Így válaszolsz: „Azt mondani, Vaccsha, hogy újjá is születik, meg nem is, nem megfelelő.” Amikor megkérdeszem tőled, „Akkor talán, Gótama, sem újjászülető, sem nem újjászülető.” Így válaszolsz: „Azt mondani, Vaccsha, hogy sem újjászülető, sem nem újjászülető, nem megfelelő.” Gótama, elvesztem, nem tudom, mit gondoljak ezzel kapcsolatban, teljesen összezavarodtam, eltűnt a Gótamába vetett bizalmam, amely az előző párbeszédünkön alapult.

— Semmi baj, Vaccsha. Természetes, hogy nem érted. Az is természetes, hogy össze vagy zavarodva. Mélyértelmű és rejtélyes dhamma ez, Vaccsha, nehéz belátni, nehéz felfogni. Nyugalmat árasztó³, kitűnő (*paṇīta*), de nem lehet pusztán érvelés révén eljutni hozzá (*atakkāvacaro*), finomszövésű (*nipuna*) értelmét csupán a bölcs foghatja fel. Bizony nehéz befogadni (/meglátni) ezt a te számodra, aki különböző nézeteket vallasz, másban hiszel, mások befolyása alatt állsz, más gyakorlatot követsz, más tanító lábainál ülsz. Ezért, Vaccsha, fel fogok tenni neked néhány kérdést. Válaszolj rájuk úgy, ahogy jónak látod!

— Mit gondolsz, Vaccsha, ha egy tűz égne előtted, vajon tudomást szereznél arról, hogy „Itt ég előttem ez a tűz?”

— Gótama, ha egy tűz égne előttem, tudomást szereznék arról, hogy „Itt ég előttem ez a tűz.”

— Nos, tegyük fel, Vaccsha, hogy valaki megkérdézi tőled: „Mi az, amittől ez az előttem égő tűz függ?” Mit válaszolnál?

1 Indítékok, szándékok, késztetések.

2 A ragaszkodás /hozzátapadás nélküliség révén elérte a szabadulást.

3 Lecsendesült, nyugalmas, csendes (*santa*).

— Gótama, ha valaki megkérdezné tőlem: „Mi az, amitől ez az előtted égő tűz függ?” Azt válaszolnám neki, hogy attól a fűtől és fától függ, ami táplálja.

— És ha ez az előtted égő tűz kialudna, vajon tudomást szereznel-e róla Vaccsha, hogy kialudt?

— Ha az előttem lévő tűz kialudna, természetesen tudomást szereznek arról, hogy kialudt.

— Ha most valaki megkérdezné tőled, Vaccsha, hogy melyik irányban aludt ki a tűz, keleti, nyugati, északi vagy netalán déli irányban, mit válaszolnál neki?

— Gótama, a kérdés nem megfelelő. Hiszen a tűz a fűtől és a fától függ, ami táplálja. Így amikor az összes táplálék elfogyott és a tűz nem tudott további táplálékhoz jutni, akkor táplálék nélkül a tűz egyszerűen kialudt.⁴

— Éppen így Vaccsha, mindazon forma, amelynek révén bármilyen tulajdonság tulajdonítható lenne (*paññāpayaṃāno paññāpeyya*) a tathāgatának, hátra lett hagyva, gyökereivel együtt ki lett tépve, mint egy pálmafa, amit megfosztottak az alapjától és nem szökkenhet szárba soha többé. Ő Vaccsha, a tathāgata, aki kiszabadult abból a fogságból, amit formának neveznek, mérhetetlenül mély és kimeríthetetlen, mint a hatalmas óceán. Azt mondani, hogy újjászületik, nem megfelelő. Azt mondani, hogy nem születik újjá, nem megfelelő. Azt mondani, hogy újjá is születik, meg nem is, nem megfelelő. Azt mondani, hogy sem újjászülető, sem nem újjászülető, nem megfelelő.

— Éppen így Vaccsha, mindazon érzés, amelynek révén bármilyen tulajdonság tulajdonítható lenne a tathāgatának, hátra lett hagyva, gyökereivel együtt ki lett tépve, mint egy pálmafa, amit megfosztottak az alapjától és nem szökkenhet szárba soha többé. Ő Vaccsha, a tathāgata, aki kiszabadult abból a fogságból, amit érzésnek neveznek, mérhetetlenül mély és kimeríthetetlen, mint a hatalmas óceán. Azt mondani, hogy újjászületik, nem megfelelő. Azt mondani, hogy nem születik újjá, nem megfelelő. Azt mondani, hogy újjá is születik, meg nem is, nem megfelelő. Azt mondani, hogy sem újjászülető, sem nem újjászülető, nem megfelelő.

— Éppen így Vaccsha, mindazon észlelés, amelynek révén bármilyen tulajdonság tulajdonítható lenne a tathāgatának, hátra lett hagyva, gyökereivel együtt ki lett tépve, mint egy pálmafa, amit megfosztottak az alapjától és nem szökkenhet szárba soha többé. Ő Vaccsha, a tathāgata, aki kiszabadult abból a fogságból, amit észlelésnek neveznek, mérhetetlenül mély és kimeríthetetlen, mint a hatalmas óceán. Azt mondani, hogy újjászületik, nem megfelelő. Azt mondani, hogy nem születik újjá, nem megfelelő. Azt mondani, hogy újjá is születik, meg nem is, nem megfelelő. Azt mondani, hogy sem újjászülető, sem nem újjászülető, nem megfelelő.

— Éppen így Vaccsha, mindazon akarati tényezők, amelyek révén bármilyen tulajdonság tulajdonítható lenne a tathāgatának, hátra lett hagyva, gyökereivel együtt ki lett tépve, mint egy pálmafa, amit megfosztottak az alapjától és nem szökkenhet szárba soha többé. Ő Vaccsha, a tathāgata, aki kiszabadult abból a fogságból, amit akarati tényezőknek neveznek, mérhetetlenül mély és kimeríthetetlen, mint a hatalmas óceán. Azt mondani, hogy újjászületik, nem megfelelő. Azt mondani, hogy nem születik újjá, nem megfelelő. Azt mondani, hogy újjá is születik, meg nem is, nem megfelelő. Azt mondani, hogy sem újjászülető, sem nem újjászülető, nem megfelelő.

⁴ A táplálék nélküli tűz egyszerűen csak kialudt[nak számít] (*toeva saṅkhyam*).

—Éppen így Vaccsha, mindazon tudat, amelynek révén bármilyen tulajdonság tulajdonítható lenne a tathāgatának, hátra lett hagyva, gyökereivel együtt ki lett tépve, mint egy pálmafa, amit megfosztottak az alapjától és nem szökkenhet szárba soha többé. Ó Vaccsha, a tathāgata, aki kiszabadult abból a fogságból, amit tudatnak neveznek, mérhetetlenül mély és kimeríthetetlen, mint a hatalmas óceán. Azt mondani, hogy újjászületik, nem megfelelő. Azt mondani, hogy nem születik újjá, nem megfelelő. Azt mondani, hogy újjá is születik, meg nem is, nem megfelelő. Azt mondani, hogy sem újjászülető, sem nem újjászülető, nem megfelelő.

Miután a Megáldott így tanította, Vaccsha, a vándoraszéketa, ezekkel a szavakkal fordult hozzá:

— Olyan ez, Gótama, mintha egy falu vagy vásárhely peremén álló hatalmas szárafa, amely – mulandó lévén – kénytelen volt elhullatni lombját és elveszíteni ágait, amelyről lefoszlott a hánca és a kérge, s elpusztult fateste, mégis ott állna lényegében tisztán, rendíthetetlenül⁵. Ugyanígy Gótama tanítása, amely szintén elhullatta lombját és elveszítette ágait, amelynek szintén lefoszlott a hánca és a kérge, s elpusztult fateste, mégis itt áll lényegét tekintve tisztán⁶, rendíthetetlenül. Ó Gótama! Ez nagyszerű! Gótama! Ez csodálatos!

— Olyan ez, Gótama, mintha valaki felállítaná, amit ledöntöttek, mintha valaki feltárná, ami elrejtett, mintha valaki az elveszett vándornak utat mutatna, mintha lámpást vinne a sötétbe, hogy azok, akiknek szemük van, lássanak. Gótama éppen így fejtette ki különböző oldalról megvilágítva a Tant. Gótamánál keresek menedéket. Átadom magam Gótamának, a Tannak, s a Közösségnek. Fogadjon be Gótama engem, aki nála keresek menedéket, aki átadom magam neki. Fogadjon el engem tanítványának Gótama, mátol fogva egész életem végéig!

⁵ Lényegében (sāre) tisztán[/egyszerűen/épen] (suddho), és szilárdan megalapozva (sāre) patitthito.

⁶ Lényegében (sāre) tisztán[/egyszerűen/sallangmentesen] (suddho), és szilárdan megalapozva [sāre] patitthito.

A DISCOURSE WITH VACCHA CONTAINING THE PARABLE OF THE FIRE

Translated from the original Pali by László Főrízsz

Thus have I heard.

Once the Blessed One was staying at Sāvatti in Jeta's grove in Anāthapindika's Park. Then a wandering ascetic named Vacchagotta approached the Blessed One. Having drawn near, he greeted the Blessed One. After the compliments of friendship (*sammodanīya*)⁸ and courtesy (*sāraṇīya*)⁹ he sat down respectfully to one side. While sitting respectfully at one side Vacchagotta, the wanderer, said to the Blessed One:

„(i) Does venerable Gotama hold the view (*diṭṭhi*) that the world is eternal, and that this alone is true, and every other view is false¹⁰?”

„No, Vaccha. I do not hold the view that the world is eternal, and that this alone is true, and every other view is false.”

„(ii) Does venerable Gotama hold the view that the world is not eternal, and that this alone is true, and every other view is false?”

„No, Vaccha. I do not hold the view that the world is not eternal, and that this alone is true, and every other view is false.”

„(iii) Does venerable Gotama hold the view that the world is finite, and that this alone is true, and every other view is false?”

„No, Vaccha. I do not hold the view that the world is finite, and that this alone is true, and every other view is false.”

„(iv) Does venerable Gotama hold the view that the world is infinite, and that this alone is true, and every other view is false?”

„No, Vaccha. I do not hold the view that the world is infinite, and that this alone is true, and every other view is false.”

„(v) Does venerable Gotama hold the view that the body (*sarīra*) and the jīva¹¹ are identical, and that this alone is true, and every other view is false?”

7 I would like to thank Professor Gombrich for his kind help in the process of translation during his visit in Budapest where he took part in the Second International Summer School held in August 2012 at the Dharmagata Buddhist College. I profited a lot from his previous Intensive Pali Course held in the previous summer at the College, too.

8 PED: *sammodanīya* grd. of *sammodati* [*saṃ +modati*] 1. to rejoice, delight; 2. to agree with, to exchange friendly greeting with.

9 Instead of *sāraṇīya* PED reads *sārāṇīya*. PED *sārāṇīya* (adj.) [the question of derivation is still unsettled. According to Trenckner fr. *saraṇa* 1 or *sarana* 2?] with double *ṛddhi*. Kern considers the (B) Sk. *saṃrañjanīya* as the original and derives it fr. *saṃ+rañj* to rejoice, to gladden: see *rañjati*. The BSk. is divided: MVastu III.47, 60, 206 etc. has *sārāṇīya*, whereas AvŚ 1.229 & Divy 404 read *saṃrañjanī* and *saṃrañjanīya* (see below). – The C. at J IV.99 derives it fr. *saraṇa* 3 in explaining *sārāṇīya kathā* as „*sāri-tabba-yuttakā kathā*” [courteous, polite, friendly (making happy, pleasing, gladdening?), only in combn with *kathā*, *dhamma*, or *dhammakathā*, e. g. s. *kathā* polite speech, either in phrase *sammodanīyaṃ kathāṃ sārāṇīyaṃ vītisāreti* to exchange greetings of friendliness & courtesy DI.52.

10 FŐRIZS 1995: tévedés (wrong, false [view]), HCW 1896: false [view], VJ 1989: téves nézet (false view), BB 1995: wrong, TB 1997: worthless, PFCs 2011: ostobaság (stupidity, folly). PED: *Mogha* (adj.) empty, vain, useless, stupid, foolish; DI.187 (opp. to *sacca*), 199; Sn 354; Dh 260 (°*jīṇṇa* grown old in vain; DhA II.34 (°*ṇi tassa jīvitani*: not in vain). *-purisa*, a stupid or dense fellow Vin IV.126, 144. MWD: Vedic *mogha*, *mḡ(ā)n*. (later Sk. *moha*, √*muh*) vain, fruitless, useless, unsuccessful, unprofitable (ibc. ind. in vain, uselessly, without cause) RV etc.

11 That which makes the body vital' (vitality).

„No, Vaccha. I do not hold the view that the body and the *jīva* are identical, and that this alone is true, and every other view is false?”

„ (vi) Does venerable Gotama hold the view that the body and the *jīva* are different, and that this alone is true, and every other view is false?”

„No, Vaccha. I do not hold the view that the body and the *jīva* are different, and that this alone is true, and every other view is false?”

„ (vii) Does venerable Gotama hold the view that (1) the *tathāgata* exists after death, and that this alone is true, and every other view is false?”

„No, Vaccha. I do not hold the view that the *tathāgata* exists after death, and that this alone is true, and every other view is false.”

„ (viii) Does venerable Gotama hold the view that (2) the *tathāgata* does not exist after death, and that this alone is true, and every other view is false?”

„No, Vaccha. I do not hold the view that the *tathāgata* does not exist after death, and that this alone is true, and every other view is false.”

„ (ix) Does venerable Gotama hold the view that (3) the *tathāgata* both exists and does not exist after death, and that this alone is true, and every other view is false?”

„No, Vaccha. I do not hold the view that the *tathāgata* both exists and does not exist after death, and that this alone is true, and every other view is false.”

„ (x) Does venerable Gotama hold the view that (4) the *tathāgata* neither exists nor does not exist after death, and that this alone is true, and every other view is false?”

„No, Vaccha. I do not hold the view that the *tathāgata* neither exists nor does not exist after death, and that this alone is true, and every other view is false.”

„How is it, venerable Gotama, that when you are asked, (i) ,Does venerable Gotama hold the view that the world is eternal, and that this alone is true, and every other view is false?’ you reply, ,No, Vaccha. I do not hold the view that the world is eternal, and that this alone is true, and every other view is false?’

„How is it, venerable Gotama, that when you are asked, (ii) ,Does venerable Gotama hold the view that the world is not eternal, and that this alone is true, and every other view is false?’ you reply, ,No, Vaccha. I do not hold the view that the world is not eternal, and that this alone is true, and every other view is false?’

„How is it, venerable Gotama, that when you are asked, (iii) ,Does venerable Gotama hold the view that the world is finite, and that this alone is true, and every other view is false?’ you reply, ,No, Vaccha. I do not hold the view that the world is finite, and that this alone is true, and every other view is false?’

„How is it, venerable Gotama, that when you are asked, (iv) ,Does venerable Gotama hold the view that the world is infinite, and that this alone is true, and every other view is false?’ you reply, ,No, Vaccha. I do not hold the view that the world is infinite, and that this alone is true, and every other view is false?’

„How is it, venerable Gotama, that when you are asked, (v) ,Does venerable Gotama hold that the body and the *jīva* are identical, and that this alone is true, and every other view is false?’ you reply, ,No, Vaccha. I do not hold the view that the body and the *jīva* are identical,

and that this alone is true, and every other view is false’?

„How is it, venerable Gotama, that when you are asked, (vi) ‚Does venerable Gotama hold that the body and the *jīva* are not identical, and that this alone is true, and every other view is false?’ you reply, ‚No, Vaccha. I do not hold the view that the body and the *jīva* are not identical, and that this alone is true, and every other view is false’?

„How is it, venerable Gotama, that when you are asked, (vii) ‚Does venerable Gotama hold the view that the *tathāgata* exists after death, and that this alone is true, and every other view is false?’ you reply, ‚No, Vaccha. I do not hold the view that the *tathāgata* exists after death, and that this alone is true, and every other view is false’?

„How is it, venerable Gotama, that when you are asked, (viii) ‚Does venerable Gotama hold the view that the *tathāgata* does not exist after death, and that this alone is true, and every other view is false?’ you reply, ‚No, Vaccha. I do not hold the view that the *tathāgata* does not exist after death, and that this alone is true, and every other view is false’?

„How is it, venerable Gotama, that when you are asked, (ix) ‚Does venerable Gotama hold the view that the *tathāgata* both exists and does not exist after death, and that this alone is true, and every other view is false?’ you reply, ‚No, Vaccha. I do not hold the view that the *tathāgata* both exists and does not exist after death, and that this alone is true, and every other view is false’?

„How is it, venerable Gotama, that when you are asked, (x) ‚Does venerable Gotama hold the view that the *tathāgata* neither exists nor does not exist after death, and that this alone is true, and every other view is false?’ you reply, ‚No, Vaccha. I do not hold the view that the *tathāgata* neither exists nor does not exist after death, and that this alone is true, and every other view is false’?

„But what problem [or danger]¹² does venerable Gotama see in these views¹³ so that he does not accept any one of them?”

„O Vaccha, that (i) ‚the world is eternal’ is [only] an opinion, and as such it is a jungle¹⁴, a wilderness, a contortion, a writhing, and a fetter. It is coupled with misery (*dukkha*), distress¹⁵ (*vighāta*), despair (*upāyāsa*) and burning¹⁶ (*pariāha*), and does not lead to turning away [from the world] (*nibbida*), dispassion (*virāga*), cessation (*nirodha*), calm (*upasama*), direct knowledge (*abhiññā*), [full] awakening (*sambodha*) or *nibbāna*.”

„O Vaccha, that (ii) ‚the world is not eternal’ is [only] an opinion, and as such it is a jungle, a wilderness, a contortion, a writhing, and a fetter. It is coupled with misery, distress, despair and burning, and does not lead to turning away, dispassion, cessation, calm, direct knowledge, [full] awakening or *nibbāna*.”

12 PED: *ādīnava* [ā + *dīna* + *va* (nt.), a substantivised adj., orig. meaning ‚full of wretchedness”, cp. BSk. *ādīnava* M Vastu III.297 (misery)] disadvantage, danger.

13 In this context *ditthi-gata* can simply mean ‚concerning/relating to the view’, cf. *kāya-gata* ‚relating to the body.’ Cf. HCW 1986, FL 1995, TB 1997. However, in PED one can also find *ditthigata* (nt.) ‚resorting to views’, theory, groundless opinion, false doc-trine. Cf. e.g. PFCs 2011: alaptalan nézetek (baseless/fictitious views); BB 1995: speculative views.

14 PED: *gahana* [Sk. *gahana*, cp. also *ghana*] 1. adj. deep, thick, impervious, only in a° clear, unobstructed, free from obstacles. 2. nt. an impenetrable place, a thicket jungle, tangle.

15 In HCW 1896: ruin. PED: *vighāta* [*vi+ghata*] 1. destruction, killing, slaughter; 2. distress, annoyance, upset of mind, trouble, vexation; 3. opposition.

16 In HCW 1896: agony. PED: *pariāha* [*pari+dāha* of √*dah*, cp. *paridāhati*. burning, fever; fig. fever of passion, consumption, distress, pain.

„O Vaccha, that (iii) ‚the world is finite’ is [only] an opinion, and as such it is a jungle, a wilderness, a contortion, a writhing, and a fetter. It is coupled with misery, distress, despair and burning, and does not lead to turning away, dispassion, cessation, calm, direct knowledge, [full] awakening and nibbāna.”

„O Vaccha, that (iv) ‚the world is infinite’ is [only] an opinion, and as such it is a jungle, a wilderness, a contortion, a writhing, and a fetter. It is coupled with misery, distress, despair and burning, and does not lead to turning away, dispassion, cessation, calm, direct knowledge, [full] awakening or nibbāna.”

„O Vaccha, that (v) ‚the body and the jīva are identical’ is [only] an opinion, and as such it is a jungle, a wilderness, a contortion, a writhing, and a fetter. It is coupled with misery, distress, despair and burning, and does not lead to turning away, dispassion, cessation, calm, direct knowledge, [full] awakening or nibbāna.”

„O Vaccha, that (vi) ‚the body and the jīva are different’ is [only] an opinion, and as such it is a jungle, a wilderness, a contortion, a writhing, and a fetter. It is coupled with misery, distress, despair and burning, and does not lead to turning away, dispassion, cessation, calm, direct knowledge, [full] awakening or nibbāna.”

„O Vaccha, that (vii) ‚the tathāgata exists after death’ is [only] an opinion, and as such it is a jungle, a wilderness, a contortion, a writhing, and a fetter. It is coupled with misery, distress, despair and burning, and does not lead to turning away, dispassion, cessation, calm, direct knowledge, [full] awakening or nibbāna.”

„O Vaccha, that (viii) ‚the tathāgata does not exist after death’ is [only] an opinion, and as such it is a jungle, a wilderness, a contortion, a writhing, and a fetter. It is coupled with misery, distress, despair and burning, and does not lead to turning away, dispassion, cessation, calm, direct knowledge, [full] awakening or nibbāna.”

„O Vaccha, that (ix) ‚the tathāgata both exists and does not exist after death’ is [only] an opinion, and as such it is a jungle, a wilderness, a contortion, a writhing, and a fetter. It is coupled with misery, distress, despair and burning. It does not lead to turning away, dispassion, cessation, calm, direct knowledge, [full] awakening or nibbāna.

„O Vaccha, that (x) ‚the tathāgata neither exists nor does not exist after death’ is [only] an opinion, and as such it is a jungle, a wilderness, a contortion, a writhing, and a fetter. It is coupled with misery, distress, despair and burning. It does not lead to turning away, dispassion, cessation, calm, direct knowledge, [full] awakening or nibbāna.

„This is the problem that I see in these views and therefore I do not accept any one of them.”

„But does venerable Gotama have any view of his own?”

„The tathāgata, O Vaccha, is free from¹⁷ all views; but this, Vaccha, does the tathāgata see: (i) such is form, such its arising, such its passing away; (ii) such is feeling, such its arising, such its passing away; (iii) such is perception, such its arising, such its passing away; (iv) such are volitions, such their arising, such their passing away; (v) such is consciousness, such its arising, such its passing away. Therefore say I that the tathāgata has attained deliverance

17 PED: *aparīta* [Sk. *aparīta*, pp. of *apa* + $\sqrt{ni}$] taken away or off, removed, dispelled.

through non-attachment¹⁸, inasmuch as all conceivings (*sabbamaññita*), all excogitations (*sabbamathita*), all I-making (*ahaṅkāra*), mine-making (*mamaṅkāra*), and [all the underlying tendencies to] conceit (*mānānusaṃyā*)¹⁹, have been destroyed, have faded away, have ceased, have been given up and relinquished.”

„But, venerable Gotama, where is the bhikkhu reborn whose mind (*citta*) has thus attained deliverance²⁰?”

„Vaccha, [to say that] ‚he is reborn‘ does not fit the case.²¹”

„Then, venerable Gotama, he is not reborn.”

„Vaccha, [to say that] ‚he is not reborn‘ does not fit the case.”

„Then, venerable Gotama, he is both reborn and is not reborn.”

„Vaccha, [to say that] ‚he is both reborn and not reborn‘ does not fit the case.”

„Then, venerable Gotama, he is neither reborn nor not reborn.”

„Vaccha, [to say that] ‚he is neither reborn nor not reborn‘ does not fit the case.”

„When I say to you, ‚But, venerable Gotama, where is the bhikkhu reborn whose mind has thus attained deliverance?’ you reply, ‚Vaccha, [to say that] »he is reborn« does not fit the case.’ And when I say to you, ‚Then, Gotama, he is not reborn,’ you reply, ‚Vaccha, [to say that] »he is not reborn« does not fit the case.’ And when I say to you, ‚Then, Gotama, he is both reborn and not reborn,’ you reply, ‚Vaccha, [to say that] »he is both reborn and not reborn« does not fit the case.’ And when I say to you, ‚Then, Gotama, he is neither reborn nor not reborn,’ you reply, ‚Vaccha, [to say that] »he is neither reborn nor not reborn« does not fit the case.’ Gotama, I am lost, I am greatly confused at this point. The measure of confidence in Gotama that I gained earlier from our conversation has now disappeared.”

„It’s all right, Vaccha.²² Of course, you don’t understand this. Of course, you’re confused.²³ Profound (*gambhīra*), O Vaccha, is this matter, hard to see (*duddasa*), hard to comprehend (*duranu-*

18 PED: *anupādā* [= *anupādāya*, ger. of *an + upādīyati* (*upa + ā + √dā*, to take hold of, to grasp, cling to, show attachment (to the world). HCV 1896: ‚The Tathāgata has attained deliverance and is free from attachment.’ Taking into account the usage of the gerund another translation is possible: The Tathāgata has attained freedom through (/by means of) non-attachment/ not-clinging. BB 1995: ‚The Tathāgata is liberated through not clinging; TB 1997: ‚A Tathāgata is, through lack of clinging/sustenance, released’.

19 PED: *māna* [late Vedic & Epic Sk. *māna*, fr. *man*, orig. meaning perhaps „high opinions” (Def. of root see partly under *māneti*, partly under *mināti*] 1. pride, conceit, arrogance; *māna* is one of the principal obstacles to Arahantship. A detailed analysis of *māna* in tenfold aspect is given at Nd1 80=Nd2 505.

20 *Vimuttacitto*.

21 *Upapajjatīti kho, vaccha, na upeti*. Cf. TB 1997: ‚Reappear,’ Vaccha, doesn’t apply.” or BB 1995: „The term ‚reappears’ does not apply, Vaccha.”

22 „*Alañhi te, vaccha, aññāyāya, alaṃ sammohāya*.” PED: *alaṃ* (ind.) [Vedic *aram*] emphatic particle. 1. In affirm. sentences: part. of assurance & emphasis = for sure, very much (so), indeed, truly. In connection with a dat. or an infin. the latter only apparently depend upon *alaṃ*, in reality they belong to the syntax of the whole sentence. Cf. Vedic *aram* (fr. *r*), an adv. acc. of *ara* (adj.) suitable; fitly, aptly, rightly. 2. In neg. or prohib. sentences: part. of disapprobation reproach & warning; enough! have done with! fie! stop! alas! (see *are*). (a) (abs.) enough; (b) with voc.: *alaṃ Devadatta mā te rucci sanghābhedo* „look out D. or take care D. that you do not split up the community” Vin II.198; (c) enough of (with instr.): *alaṃ ettakena* enough of this Miln 18.

23 HCV 1896: „Enough, O Vaccha! Be not at a loss what to think in this matter, and be not greatly confused.” BB 1995: „It is enough to cause you bewilderment, Vaccha, enough to cause you confusion.” VJ 1989: „Vaccscha, elég ebből a tudatlanságból, elég ebből a bizonytalanságból!” (Vaccha, enough of this ignorance, enough of this uncertainty!) FL 1994: „Eleg már! Vaccscha, szedd össze magad, ne légy összezavarodva!” (It’s enough, Vaccha, be content, don’t be so utterly confused!) PFCs 2011: „Persze, hogy nem érted, Vaccscha, persze, hogy összezavarodtál!” (Of course, you do not understand this, Vaccha, of course, you are confused.) TB 1997: „Of course you’re befuddled, Vaccha. Of course you’re confused.”

bodha), tranquil (*santa*), excellent (*pañīta*)²⁴, beyond the scope of reasoning (*atakkāvācaro*)²⁵, subtle (*nipuṇa*)²⁶, to be known [cognizeable only] to the wise (*pañḍitavedaniya*)²⁷. It is difficult for you to cognize it, because you hold different views, you approve different things²⁸, you are under the influence of others²⁹, you follow other practices (*aññatrayoga*)³⁰, you sit at the feet of another teacher (*aññatrācariyaka*). So, Vaccha, now I will ask *you* some questions, answer them as may seem to you good:

„What do you think, Vaccha, if a fire were burning in front of you, would you be aware (cognize) (*jāneyyāsi*) that, »This fire is burning in front of me«?

„Gotama, if a fire were burning in front of me, I should cognize (/be aware) that »This fire is burning in front of me«,,

„But suppose, Vaccha, some one were to ask you, „What does this fire that is burning in front of you depend on? what would you answer, Vaccha?“

„Gotama, if some one were to ask me, „What does this fire that is burning in front of you depend on? I would answer, Gotama, that „The fire that is burning in front of me depends on the fuel of grass and sticks of wood.“

„But, Vaccha, if the fire in front of you were to become extinct, would you be aware that „the fire in front of you has become extinct?“

„Gotama, if the fire in front of me were to become extinct, I should be aware that „the fire in front of me has become extinct.“

„Vaccha, if some one were to ask you, „This fire that has gone out in front of you which direction from here has it gone to? East, west, north or south?“ what would you say?“

„Gotama, the question does not fit the case. For the burning fire depends on the fuel of grass and sticks. If all the fuel has been consumed, and the fire can't get any other nutriment, then the fire without fuel counts precisely (*tevva sañkhyani*) as gone out.“

„In exactly the same way, Vaccha, (i) any form by which one could point to³¹ the tathāgata any property (*paññāpayamāno paññāpeyya*)³², has been given up (*pahīna*), uprooted

24 PED: *pañīta* (adj.) [pp. of *pa+neti*] 1. (lit.) brought out or to, applied, executed; used with ref. to punishment (see *paṇeti daṇḍani*) Pv IV.166 (°*daṇḍa* receiving punishment). -- 2. (appld.) brought out or forth, (made) high, raised, exalted, lofty, excellent.

25 PED: *atakkāvācarā* in phrase *dhammā gambhīrā duddasā a° nipuṇā* (views, etc.) deep, difficult to know, beyond logic (or sophistry: i. e. not accessible to doubt?), profound. Gogerley trsl. „unattainable by reasoning“, Andersen „being beyond the sphere of thought“. (*Takka* 1 [Sk. *tarka* doubt; science of logic, lit. „turning & twisting“] doubt; a doubtful view.

26 PED: *nipuṇa* (adj.) [Sk. *nipuṇa*, dial. for *nipṛṇa*, to *prṇoti*, *pr*] clever, skilful, accomplished; fine, subtle, abstruse.

27 PED: *pañḍita* (adj.) [cp. Ved. *pañḍita*] wise, clever, skilled, circumspect, intelligent) + *vedaniya* (1. to be known, intelligible, comprehensible; 2. to be experienced). BB 1995 and TB 1997: „to-be-experienced by the wise“, VJ 1989: „csak tudósoknak való“ (it's only for scholars); PFCs 2011: „csak a hozzáértők foghatják fel“ (only the experts can comprehend it).

28 You belong to different faith. PED: *khantika* (adj.) [fr. prec.] acquiescing in--, of such and such a belief, in *añña*° belonging to another faith, combined with *aññadiṭṭhika* and *aññarucika* DI.187; MI.487.

29 PED: *rucika* (–°) (adj.) [fr. *ruci* 3] belonging to the pleasure (of); only in phrase *añña*° being dependent on someone else's will or under another's influence, together with *aññadiṭṭhika* and *añña-khantika* characterizing the various sides of personality (see *ruci* 3) with ref. to one's intellect, feeling & will. Rhys Davids (Dial. I.254) transl.: „holding different views, other things approving themselves to you, setting diff. aims before yourself“; thus differing in interpretation of *añña*, taking it subjectively.

30 PED: *aññatra--yoga* (adj.) following another discipline.

31 PED: *paññāpeti* [caus. of *paññānāti*] 1. to make known, declare, point out, appoint, assign, recognise, define.

32 Like existent, non-existent, both existent and non-existent, neither existent nor non-existent.

(*ucchinna-mūla*), utterly destroyed (*anabhāvaṃkataṃ*)³³ and [thus] rendered unable to sprout (*anuppādadhamaṃ*)³⁴ in the future (*āyatiṃ*)³⁵ [like] a[n uprooted] palm-tree with its base destroyed (/a palm deprived of its foundation) (*tālāvattthukataṃ*)³⁶.” The tathāgata, O Vaccha, who has been released from physical form, is deep, immeasurable, unfathomable, like the mighty ocean. To say that he is reborn would not fit the case. To say that he is not reborn would not fit the case. To say that he is both reborn and not reborn would not fit the case. To say that he is neither reborn nor not reborn would not fit the case.”

(ii) „Any feeling by which one could point to the tathāgata any property, has been given up, uprooted, utterly destroyed and [thus] rendered unable to sprout in the future [like] a palm-tree with its base destroyed. The tathāgata, O Vaccha, who has been released from feeling, is deep, immeasurable, unfathomable, like the mighty ocean. To say that he is reborn would not fit the case. To say that he is not reborn would not fit the case. To say that he is both reborn and not reborn would not fit the case. To say that he is neither reborn nor not reborn would not fit the case.”

(iii) „Any perception by which one could point to the tathāgata any property, has been given up, uprooted, utterly destroyed and [thus] rendered unable to sprout in the future [like] a palm-tree with its base destroyed. The tathāgata, O Vaccha, who has been released from perception, is deep, immeasurable, unfathomable, like the mighty ocean. To say that he is reborn would not fit the case. To say that he is not reborn would not fit the case. To say that he is both reborn and not reborn would not fit the case. To say that he is neither reborn nor not reborn would not fit the case.”

(iv) „Any volitions by which one could point to the tathāgata any property, has been given up, uprooted, utterly destroyed and [thus] rendered unable to sprout in the future [like] a palm-tree with its base destroyed. The tathāgata, O Vaccha, who has been released from volitions, is deep, immeasurable, unfathomable, like the mighty ocean. To say that he is reborn would not fit the case. To say that he is not reborn would not fit the case. To say that he is both reborn and not reborn would not fit the case. To say that he is neither reborn nor not reborn would not fit the case.”

33 PED: *anabhāva* [*ana + bhāva*] the utter cessation of becoming. In the oldest Pali only in adj. form *anabhāvaṃ kata* or *gata*. This again found only in a string of four adjectives together expressing the most utter destruction. They are used at *Vin* III.3 of bad qualities, at *S* II.63 of certain wrong opinions, at *M* I.487; *S* IV.62 = v.527 of the *khaṇḍas*, at *M* I.331 of the mental intoxications (*āsavas*), at *A* IV.73 of certain tastes, of a bad *kamma* *A* I.135, of evil passions *A* I.137, 184, 218; *II*.214 of pride *A* II.41, of craving *A* II.249, of the bonds *A* IV.8. In the supplement to the *Dīgha* (*D* III.326) and in the *Iti-vuttaka* (p. 115) a later idiom, *anabhāvaṃ gameti*, cause to perish, is used of evil thoughts. *Bdgh* (quoted *Vin* III.267) reports as v. l. *anubhāva*. Cp. *Nd* I.90; and *Nd*2 under *paḥiṇa*.

34 Is not predisposed (/liable/subjected) to arising.

35 PED: *āyati* (f.) [fr. *ā + yam*, cp. Sk. *āyati*] „stretching forth”, extension, length (of time), future. Only (?) in acc. *āyatiṃ* (adv.) in future. MWD: *āyati* f. stretching, extending *RV*. i, 139, extension, length; following or future time; the future; „the long run”.

36 PED: *tāla* [Sk. *tāla*] 1. the palmyra tree, --*vatthu* (more correct *tālāvattu=tāla-avattu*) in *tālāvattthukata* a palm rendered groundless, i. e. uprooted; freq. as simile to denote complete destruction or removal (of passions, faults, etc.). Nearly always in formula *paḥiṇa ucchinna-mūla* ¹ *anabhāvaṃ-kata* „given up, with roots cut out, like a palm with its base destroyed, rendered unable to sprout again”. *vatthu*1 (nt.) [Class. Sk. *vastu*, fr. *vas*1] lit. „ground,” hence 1. (lit.) object, real thing, property, thing, substance (cp. *vatthu*2!) 2. (applied meaning) object; 3. occasion for, reason, ground; 4. basis, foundation, seat, (objective) substratum, substance, element; 5. subjectmatter, subject, story, account. In phrase *tālāvattthukata* (= *tāla avattu kata*) *vatthu* means foundation, basis, ground to feed and live on, thus „a palm deprived of its foundation”: see refs. under *tāla*.

(v) „Any consciousness by which one could point to the tathāgata any property, has been given up, uprooted, utterly destroyed and [thus] rendered unable to sprout in the future [like] a palm-tree with its base destroyed. The tathāgata, O Vaccha, who has been released from consciousness, is deep, immeasurable, unfathomable, like the mighty ocean. To say that he is reborn would not fit the case. To say that he is not reborn would not fit the case. To say that he is both reborn and not reborn would not fit the case. To say that he is neither reborn nor not reborn would not fit the case.”

Thus had been spoken, Vaccha, the wanderer, said to the Blessed One:

„It is as if, O Gotama, there were a mighty sal-tree near to a village (*gāma*) or market-town (*nigama*)³⁷, and due to impermanence (*aniccatā*) it were to lose its branches and leaves (*sākhāpalāsā*)³⁸, its bark and crust (*tacapapaṭikā*)³⁹, and its sapwood (*pheggu*)⁴⁰; so that afterwards, divested of the branches and leaves, the bark and crust, and the (sap)wood, it would stand in essence (*sāre*)⁴¹ pure (and sound) (*suddho assa*)⁴² and firmly established ([*sāre*] *patitṭhito*). In the same way the words of Gotama, free from branches and leaves, free from bark and crust, and free from (sap)wood, stand here in essence (*sāre*) pure (and simple) (*suddho assa*)⁴³, and firmly established ([*sāre*] *patitṭhito*).

O wonderful is it, Gotama!⁴⁴ O wonderful is it, Gotama! It is as if, O Gotama, one were to set up that which was overturned; or were to disclose that which was hidden; or were to point out the way to a lost traveller; or were to carry a lamp into a dark place, that they who had eyes might see. Even so has Gotama expounded the Dhamma in many different ways. I betake myself to Gotama for refuge, to the Dhamma for refuge, and to the Sangha for refuge. Let Gotama receive me who have betaken myself to him for refuge, and accept me as a disciple from this day forth as long as life shall last.”

37 PED: *gāma* [Vedic *grāma*, heap, collection, parish] a collection of houses, a hamlet, a habitable place (opp. *araṇṇa*), a parish or village having boundaries & distinct from the surrounding country. In size varying, but usually small & distinguished from *nigama*, a market-town. It is the smallest in the list of settlements making up a „state” (*raṭṭham*). See also *janapada*, inhabited country, the country (opp. town or market-place), the continent; politically: a province, district, county D I.136 (opp. *nigama*).

38 Dvandva, *sākhā* (branch) + *palāsa* (2. leaf; collectively (nt.) foliage, pl. (nt.) leaves).

39 Dvandva: *taca* (bark; outer skin) + *papaṭikā* (f. the crust of a tree; but here it rather means the alburnum (sapwood)).

40 PED: *pheggu* [cp. Vedic *phalgu*] accessory wood, wood surrounding the pith of a tree, always with ref. to trees (freq. in similes), in sequence *mūla*, *sāra*, *pheggu*, *taca*, *papaṭikā* etc. It is represented as next to the pith, but inferior and worthless. At all passages contrasted with *sāra* (pith, substance). Thus at M i.192 sq., 488; D iii.51; S iv.168.

41 PED: *sāra*, the elect, the salt of the earth; substance, essence, choicest part (generally at the end of comp.), *sāre patitṭhito* established, based, on what is essential. TB 1997: „it would stand as pure heartwood”; BB 1995: it became pure, consisting entirely of heartwood; PFCs 2011: „tisztán megmarad a legjava, a belső keményfa” („its choicest part, the inner heartwood, purely remains”).

42 Using the connotations of *suddho*. Cf. PED: *su-ppatitṭhita*, firmly established. HCW 1986: „it were to stand neat and clean in its strength.”

43 PED: *sudha*, [pp. of *sujjhati*] 1. clean, pure; 2. purified, pure of heart; 3. simple, mere, unmixed.

44 In the last paragraph I am quoting the translation of Henry Clarke Warren from his *Buddhism in translations* with some minor changes but with my highest respect for his work.

Aggivacchagottasuttaṃ (Majjhima Nikāya, 72)

187. Evaṃ me suttaṃ – ekaṃ samayaṃ bhagavā sāvattḥhiyaṃ viharati jetavane anāthapiṇḍikassa ārāme. Atha kho vacchagotto paribbājako yena bhagavā tenupasaṅkami; upasaṅkamitoā bhagavatā saddhiṃ sammodi. Sammodaniyaṃ kathaṃ saraṇiyaṃ vītisāretoā ekamantaṃ nisidi. Ekamantaṃ nisinno kho vacchagotto paribbājako bhagavantaṃ etadavoca –

1.a “Kiṃ nu kho, bho gotama, ‘sassato loko, idameva saccaṃ moghamañña’nti – evaṃdiṭṭhi [evaṃdiṭṭhi (sī. syā. kaṇ. ka.)] bhavaṃ gotamo”ti? “Na kho ahaṃ, vaccha, evaṃdiṭṭhi – ‘sassato loko, idameva saccaṃ moghamañña’”nti.

1.b “Kiṃ pana, bho gotama, ‘asassato loko, idameva saccaṃ moghamañña’nti – evaṃdiṭṭhi bhavaṃ gotamo”ti? “Na kho ahaṃ, vaccha, evaṃdiṭṭhi – ‘asassato loko, idameva saccaṃ moghamañña’”nti.

2.a “Kiṃ nu kho, bho gotama, ‘antavā loko, idameva saccaṃ moghamañña’nti – evaṃdiṭṭhi bhavaṃ gotamo”ti? “Na kho ahaṃ, vaccha, evaṃdiṭṭhi – ‘antavā loko, idameva saccaṃ moghamañña’”nti.

2.b “Kiṃ pana, bho gotama, ‘anantavā loko, idameva saccaṃ moghamañña’nti – evaṃdiṭṭhi bhavaṃ gotamo”ti? “Na kho ahaṃ, vaccha, evaṃdiṭṭhi – ‘anantavā loko, idameva saccaṃ moghamañña’”nti.

3.a “Kiṃ nu kho, bho gotama, ‘taṃ jīvaṃ taṃ sarīraṃ, idameva saccaṃ moghamañña’nti – evaṃdiṭṭhi bhavaṃ gotamo”ti? “Na kho ahaṃ, vaccha, evaṃdiṭṭhi – ‘taṃ jīvaṃ taṃ sarīraṃ, idameva saccaṃ moghamañña’”nti.

3.b “Kiṃ pana, bho gotama, ‘aññaṃ jīvaṃ aññaṃ sarīraṃ, idameva saccaṃ moghamañña’nti – evaṃdiṭṭhi bhavaṃ gotamo”ti? “Na kho ahaṃ, vaccha, evaṃdiṭṭhi – ‘aññaṃ jīvaṃ aññaṃ sarīraṃ, idameva saccaṃ moghamañña’”nti.

4.a “Kiṃ nu kho, bho gotama, ‘hoti tathāgato paraṃ marañā, idameva saccaṃ moghamañña’nti – evaṃdiṭṭhi bhavaṃ gotamo”ti? “Na kho ahaṃ, vaccha, evaṃdiṭṭhi – ‘hoti tathāgato paraṃ marañā, idameva saccaṃ moghamañña’”nti.

4.b “Kiṃ pana, bho gotama, ‘na hoti tathāgato paraṃ marañā, idameva saccaṃ moghamañña’nti – evaṃdiṭṭhi bhavaṃ gotamo”ti? “Na kho ahaṃ, vaccha, evaṃdiṭṭhi – ‘na hoti tathāgato paraṃ marañā, idameva saccaṃ moghamañña’”nti.

4.c “Kiṃ nu kho, bho gotama, ‘hoti ca na ca hoti tathāgato paraṃ marañā, idameva saccaṃ moghamañña’nti – evaṃdiṭṭhi bhavaṃ gotamo”ti? “Na kho ahaṃ, vaccha, evaṃdiṭṭhi – ‘hoti ca na ca hoti tathāgato paraṃ marañā, idameva saccaṃ moghamañña’”nti.

4.d “Kiṃ pana, bho gotama, ‘neva hoti na na hoti tathāgato paraṃ marañā, idameva saccaṃ moghamañña’nti – evaṃdiṭṭhi bhavaṃ gotamo”ti? “Na kho ahaṃ, vaccha, evaṃdiṭṭhi – ‘neva hoti na na hoti tathāgato paraṃ marañā, idameva saccaṃ moghamañña’”nti.

188. “Kiṃ nu kho, bho gotama, sassato loko, idameva saccaṃ moghamaññanti – evaṃdiṭṭhi bhavaṃ gotamo”ti iti puṭṭho samāno ‘na kho ahaṃ, vaccha, evaṃdiṭṭhi – sassato loko, idameva saccaṃ

moghamañña'nti vadesi [moghamaññantiti vadesi (sī.), moghamaññanti iti vadesi (?)]. 'Kiṇṇa pana, bho gotama, asassato loko, idameva saccaṇi moghamaññanti – evaṇḍiṭṭhi bhavaṇi gotamo'ti iti puṭṭho samāno 'na kho ahaṇi, vaccha, evaṇḍiṭṭhi – asassato loko, idameva saccaṇi moghamañña'nti vadesi. 'Kiṇṇa nu kho, bho gotama, antavā loko, idameva saccaṇi moghamaññanti – evaṇḍiṭṭhi bhavaṇi gotamo'ti iti puṭṭho samāno 'na kho ahaṇi, vaccha, evaṇḍiṭṭhi – antavā loko, idameva saccaṇi moghamañña'nti vadesi. 'Kiṇṇa pana, bho gotama, anantavā loko, idameva saccaṇi moghamaññanti – evaṇḍiṭṭhi bhavaṇi gotamo'ti iti puṭṭho samāno 'na kho ahaṇi, vaccha, evaṇḍiṭṭhi – anantavā loko, idameva saccaṇi moghamañña'nti vadesi. 'Kiṇṇa nu kho, bho gotama, taṇi jīvaṇi taṇi sarīraṇi, idameva saccaṇi moghamaññanti – evaṇḍiṭṭhi bhavaṇi gotamo'ti iti puṭṭho samāno 'na kho ahaṇi, vaccha, evaṇḍiṭṭhi – taṇi jīvaṇi taṇi sarīraṇi, idameva saccaṇi moghamañña'nti vadesi. 'Kiṇṇa pana, bho gotama, aññaṇi jīvaṇi aññaṇi sarīraṇi, idameva saccaṇi moghamaññanti – evaṇḍiṭṭhi bhavaṇi gotamo'ti iti puṭṭho samāno 'na kho ahaṇi, vaccha, evaṇḍiṭṭhi – aññaṇi jīvaṇi aññaṇi sarīraṇi, idameva saccaṇi moghamañña'nti vadesi. 'Kiṇṇa nu kho, bho gotama, hoti tathāgato paraṇi marañā, idameva saccaṇi moghamaññanti – evaṇḍiṭṭhi bhavaṇi gotamo'ti iti puṭṭho samāno 'na kho ahaṇi, vaccha, evaṇḍiṭṭhi – hoti tathāgato paraṇi marañā, idameva saccaṇi moghamañña'nti vadesi.

“Kiṇṇa pana, bho gotama, na hoti tathāgato paraṇi marañā, idameva saccaṇi moghamaññanti – evaṇḍiṭṭhi bhavaṇi gotamo'ti iti puṭṭho samāno 'na kho ahaṇi, vaccha, evaṇḍiṭṭhi – na hoti tathāgato paraṇi marañā, idameva saccaṇi moghamañña'nti vadesi. 'Kiṇṇa nu kho, bho gotama, hoti ca na ca hoti tathāgato paraṇi marañā, idameva saccaṇi moghamaññanti – evaṇḍiṭṭhi bhavaṇi gotamo'ti iti puṭṭho samāno 'na kho ahaṇi, vaccha, evaṇḍiṭṭhi – hoti ca na ca hoti tathāgato paraṇi marañā, idameva saccaṇi moghamañña'nti vadesi. 'Kiṇṇa pana, bho gotama, neva hoti na na hoti tathāgato paraṇi marañā, idameva saccaṇi moghamaññanti – evaṇḍiṭṭhi bhavaṇi gotamo'ti iti puṭṭho samāno 'na kho ahaṇi, vaccha, evaṇḍiṭṭhi – neva hoti na na hoti tathāgato paraṇi marañā, idameva saccaṇi moghamañña'nti vadesi.

“Kiṇṇa pana bho gotamo ādinavaṇi sampassamāno evaṇi imāni sabbaso diṭṭhigatāni anupagato”ti?

189. “Sassato loko'ti kho, vaccha, diṭṭhigatameṭaṇi diṭṭhigahaṇaṇi diṭṭhikantāro [diṭṭhikantāraṇi (sī. pī.)] diṭṭhivīsūkaṇi diṭṭhivipphanditaṇi diṭṭhisamyojanaṇi sadukkhāṇi savighātaṇi saupāyāsaṇi saparilāhaṇi, na nibbidāya na virāgāya na nirodhāya na upasamāya na abhiññāya na sambodhāya na nibbānāya saṇvattati. 'Asassato loko'ti kho, vaccha, diṭṭhigatameṭaṇi diṭṭhigahaṇaṇi diṭṭhikantāro [diṭṭhikantāraṇi (sī. pī.)] diṭṭhivīsūkaṇi diṭṭhivipphanditaṇi diṭṭhisamyojanaṇi sadukkhāṇi savighātaṇi saupāyāsaṇi saparilāhaṇi, na nibbidāya na virāgāya na nirodhāya na upasamāya na abhiññāya na sambodhāya na nibbānāya saṇvattati. 'Antavā loko'ti kho, vaccha, diṭṭhigatameṭaṇi diṭṭhigahaṇaṇi diṭṭhikantāro [diṭṭhikantāraṇi (sī. pī.)] diṭṭhivīsūkaṇi diṭṭhivipphanditaṇi diṭṭhisamyojanaṇi sadukkhāṇi savighātaṇi saupāyāsaṇi saparilāhaṇi, na nibbidāya na virāgāya na nirodhāya na upasamāya na abhiññāya na sambodhāya na nibbānāya saṇvattati. 'Anantavā loko'ti kho, vaccha, diṭṭhigatameṭaṇi diṭṭhigahaṇaṇi diṭṭhikantāro [diṭṭhikantāraṇi (sī. pī.)] diṭṭhivīsūkaṇi diṭṭhivipphanditaṇi diṭṭhisamyojanaṇi sadukkhāṇi savighātaṇi saupāyāsaṇi saparilāhaṇi, na nibbidāya na virāgāya na nirodhāya na upasamāya na abhiññāya na sambodhāya na nibbānāya saṇvattati. 'Taṇi jīvaṇi taṇi sarīra'nti kho, vaccha, diṭṭhigatameṭaṇi diṭṭhigahaṇaṇi diṭṭhikantāro [diṭṭhikantāraṇi (sī. pī.)] diṭṭhivīsūkaṇi diṭṭhivipphanditaṇi diṭṭhisamyojanaṇi sadukkhāṇi savighātaṇi saupāyāsaṇi saparilāhaṇi, na nibbidāya na virāgāya na nirodhāya na upasamāya na abhiññāya na sambodhāya na nibbānāya saṇvattati. 'Aññaṇi jīvaṇi aññaṇi sarīra'nti kho, vaccha, diṭṭhigatameṭaṇi diṭṭhigahaṇaṇi diṭṭhikantāro [diṭṭhikantāraṇi (sī. pī.)] diṭṭhivīsūkaṇi diṭṭhivipphanditaṇi diṭṭhisamyojanaṇi sadukkhāṇi savighātaṇi saupāyāsaṇi sa-

parilāhaṇi, na nibbidāya na virāgāya na nirodhāya na upasamāya na abhiññāya na sambodhāya na nibbānāya saṇvattati. ‘Hoti tathāgato paraṇi maraṇā’ti kho, vaccha, diṭṭhigatametaṇi diṭṭhigahaṇaṇi diṭṭhikantāro [diṭṭhikantāraṇi (sī. pī.)] diṭṭhivīsūkaṇi diṭṭhivipphanditaṇi diṭṭhisamyojanaṇi sadukkhaṇi savighātaṇi saupāyāsaṇi saporilāhaṇi, na nibbidāya na virāgāya na nirodhāya na upasamāya na abhiññāya na sambodhāya na nibbānāya saṇvattati. ‘Na hoti tathāgato paraṇi maraṇā’ti kho, vaccha, diṭṭhigatametaṇi diṭṭhigahaṇaṇi diṭṭhikantāro [diṭṭhikantāraṇi (sī. pī.)] diṭṭhivīsūkaṇi diṭṭhivipphanditaṇi diṭṭhisamyojanaṇi sadukkhaṇi savighātaṇi saupāyāsaṇi saporilāhaṇi, na nibbidāya na virāgāya na nirodhāya na upasamāya na abhiññāya na sambodhāya na nibbānāya saṇvattati. ‘Hoti ca na ca hoti tathāgato paraṇi maraṇā’ti kho, vaccha, diṭṭhigatametaṇi diṭṭhigahaṇaṇi diṭṭhikantāro [diṭṭhikantāraṇi (sī. pī.)] diṭṭhivīsūkaṇi diṭṭhivipphanditaṇi diṭṭhisamyojanaṇi sadukkhaṇi savighātaṇi saupāyāsaṇi saporilāhaṇi, na nibbidāya na virāgāya na nirodhāya na upasamāya na abhiññāya na sambodhāya na nibbānāya saṇvattati. ‘Neva hoti na na hoti tathāgato paraṇi maraṇā’ti kho, vaccha, diṭṭhigatametaṇi diṭṭhigahaṇaṇi diṭṭhikantāro diṭṭhivīsūkaṇi diṭṭhivipphanditaṇi diṭṭhisamyojanaṇi sadukkhaṇi savighātaṇi saupāyāsaṇi saporilāhaṇi, na nibbidāya na virāgāya na nirodhāya na upasamāya na abhiññāya na sambodhāya na nibbānāya saṇvattati. Imaṇi kho ahaṇi, vaccha, ādinavaṇi sampassamāno evaṇi imāni sabbaso diṭṭhigatāni anupagato’ti.

“Atthi pana bhoto gotamassa kiñci diṭṭhigata”nti? “Diṭṭhigatanti kho, vaccha, apanītametaṇi tathāgatassa. Diṭṭhañhettaṇi, vaccha, tathāgatena – ‘iti rūpaṇi, iti rūpassa samudayo, iti rūpassa atthaṅgamo; iti vedanā, iti vedanāya samudayo, iti vedanāya atthaṅgamo; iti saññā, iti saññāya samudayo, iti saññāya atthaṅgamo; iti saṅkhārā, iti saṅkhārānaṇi samudayo, iti saṅkhārānaṇi atthaṅgamo; iti viññāṇaṇi, iti viññāṇassa samudayo, iti viññāṇassa atthaṅgamo’ti. Tasmā tathāgato sabbamaññītānaṇi sabbamathitānaṇi sabbaahaṇikāramamaṇikāramānānusaṇyānaṇi khayā virāgā nirodhā cāgā paṭinissagā anupādā vimuttoti vadāmi”ti.

190. “Evaṇi vimuttacitto pana, bho gotama, bhikkhu kuhiṇi upapajjati”ti? “Upapajjati kho, vaccha, na upeti”. “Tena hi, bho gotama, na upapajjati”ti? “Na upapajjati kho, vaccha, na upeti”. “Tena hi, bho gotama, upapajjati ca na ca upapajjati”ti? “Upapajjati ca na ca upapajjati kho, vaccha, na upeti”. “Tena hi, bho gotama, neva upapajjati na na upapajjati”ti? “Neva upapajjati na na upapajjati kho, vaccha, na upeti”.

“Evaṇi vimuttacitto pana, bho gotama, bhikkhu kuhiṇi upapajjati’ti iti puṭṭho samāno ‘upapajjati kho, vaccha, na upeti’ti vadesi. ‘Tena hi, bho gotama, na upapajjati’ti iti puṭṭho samāno ‘na upapajjati kho, vaccha, na upeti’ti vadesi. ‘Tena hi, bho gotama, upapajjati ca na ca upapajjati’ti iti puṭṭho samāno ‘upapajjati ca na ca upapajjati kho, vaccha, na upeti’ti vadesi. ‘Tena hi, bho gotama, neva upapajjati na na upapajjati’ti iti puṭṭho samāno ‘neva upapajjati na na upapajjati kho, vaccha, na upeti’ti vadesi. Etthāhaṇi, bho gotama, aññānamāpādiṇi, ettha sammohamāpādiṇi. Yāpi me eṣā bhoto gotamassa purimena kathāsalāpena ahu pasādamattā sāpi me etarahi antarahitā”ti. “Alañhi te, vaccha, aññānāya, alaṇi sammohāya. Gambhīro hāyaṇi, vaccha, dhammo duddaso duranubodho santo paṇiṭo atakkāvacaro nipuṇo paṇḍitavedaniyo. So tayā dujjāno aññadiṭṭhikena aññakhantikena aññarucikena aññatrayogena [aññatrayogena (dī. ni. 1.420)] aññatrācariyakena” [aññatthācariyakena (sī. syā. kaṇi. pī.)].

191. “Tena hi, vaccha, taññevettha paṭipucchiṣāmi; yathā te khameyya tathā naṇi byākareyyāsi. Taṇi kiṇi maññasi, vaccha, sace te purato aggi jaleyya, jāneyyāsi tovaṇi – ‘ayaṇi me purato aggi jalati”ti? “Sace me, bho gotama, purato aggi jaleyya, jāneyyāhaṇi – ‘ayaṇi me purato aggi jalati”ti.

“Sace pana taṃ, vaccha, evaṃ puccheyya – ‘yo te ayaṃ purato aggī jalatī ayaṃ aggī kiṃ paṭicca jalatī’ti, evaṃ puṭṭho tvaṃ, vaccha, kintī byākareyyāsi’ti? “Sace maṃ, bho gotama, evaṃ puccheyya – ‘yo te ayaṃ purato aggī jalatī ayaṃ aggī kiṃ paṭicca jalatī’ti, evaṃ puṭṭho ahaṃ, bho gotama, evaṃ byākareyyaṃ – ‘yo me ayaṃ purato aggī jalatī ayaṃ aggī tiṇakaṭṭhupādānaṃ paṭicca jalatī’”ti.

“Sace te, vaccha, purato so aggī nibbāyeyya, jāneyyāsi tvaṃ – ‘ayaṃ me purato aggī nibbuto’”ti? “Sace me, bho gotama, purato so aggī nibbāyeyya, jāneyyāhaṃ – ‘ayaṃ me purato aggī nibbuto’”ti.

“Sace pana taṃ, vaccha, evaṃ puccheyya – ‘yo te ayaṃ purato aggī nibbuto so aggī ito katamaṃ disaṃ gato – puratthimaṃ vā dakkhiṇaṃ vā pacchimaṃ vā uttaraṃ vā’ti, evaṃ puṭṭho tvaṃ, vaccha, kintī byākareyyāsi’ti? “Na upeti, bho gotama, yaññī so, bho gotama, aggī tiṇakaṭṭhupādānaṃ paṭicca ajalī [jalatī (syā. kaṃ. ka.)] tassa ca pariyādānā aññassa ca anupahārā anāhāro nibbuto tveva saṅkhyayā gacchati’”ti.

192. “Evameva kho, vaccha, yena rūpena tathāgataṃ paññāpayamāno paññāpeyya taṃ rūpaṃ tathāgatassa pahīnaṃ ucchinnamūlaṃ tālāvattukataṃ anabhāvaṇikataṃ āyatiṃ anuppādadhammaṃ. Rūpasāṅkhayavimutto [rūpasāṅkhāvimutto (sī. syā. kaṃ. pī.)] evaṃ vedanāsāṅkhayādisupī] kho, vaccha, tathāgato gambhīro appameyyo duppariyogāḷho – seyyathāpi mahāsamuddo. Upapajjatī na upeti, na upapajjatī na upeti, upapajjati ca na ca upapajjatī na upeti, neva upapajjati na na upapajjatī na upeti.

“Yāya vedanāya tathāgataṃ paññāpayamāno paññāpeyya sā vedanā tathāgatassa pahīnā ucchinnamūlā tālāvattukatā anabhāvaṇikatā āyatiṃ anuppādadhammā. Vedanāsāṅkhayavimutto kho, vaccha, tathāgato gambhīro appameyyo duppariyogāḷho – seyyathāpi mahāsamuddo. Upapajjatī na upeti, na upapajjatī na upeti, upapajjati ca na ca upapajjatī na upeti, neva upapajjati na na upapajjatī na upeti.

“Yāya saññāya tathāgataṃ paññāpayamāno paññāpeyya sā saññā tathāgatassa pahīnā ucchinnamūlā tālāvattukatā anabhāvaṇikatā āyatiṃ anuppādadhammā. Saññāsāṅkhayavimutto kho, vaccha, tathāgato gambhīro appameyyo duppariyogāḷho – seyyathāpi mahāsamuddo. Upapajjatī na upeti, na upapajjatī na upeti, upapajjati ca na ca upapajjatī na upeti, neva upapajjati na na upapajjatī na upeti.

“Yehi saṅkhārehi tathāgataṃ paññāpayamāno paññāpeyya te saṅkhārā tathāgatassa pahīnā ucchinnamūlā tālāvattukatā anabhāvaṇikatā āyatiṃ anuppādadhammā. Saṅkhārasāṅkhayavimutto kho, vaccha, tathāgato gambhīro appameyyo duppariyogāḷho – seyyathāpi mahāsamuddo. Upapajjatī na upeti, na upapajjatī na upeti, upapajjati ca na ca upapajjatī na upeti, neva upapajjati na na upapajjatī na upeti.

“Yena viññāyena tathāgataṃ paññāpayamāno paññāpeyya taṃ viññāyaṃ tathāgatassa pahīnaṃ ucchinnamūlaṃ tālāvattukataṃ anabhāvaṇikataṃ āyatiṃ anuppādadhammaṃ. Viññāyasaṅkhayavimutto kho, vaccha, tathāgato gambhīro appameyyo duppariyogāḷho – seyyathāpi mahāsamuddo. Upapajjatī na upeti, na upapajjatī na upeti, upapajjati ca na ca upapajjatī na upeti, neva upapajjati na na upapajjatī na upeti”.

Evaṃ vutte, vacchagotto paribbājako bhagavantaṃ etadavoca – “seyyathāpi, bho gotama, gāmasa vā nigamassa vā aoidūre mahāsālarukkho. Tassa aniccataṃ sākāpalāsā palujjeyyuyi [sākāpalāsayaṃ palujjeyya], tacapaṭikā palujjeyyuyi, pheggū palujjeyyuyi [pheggu palujjeyya (sī. syā. kaṃ. pī.)]; so

aparena samayena apagatasākhāpalāso apagatatapapaṭiko apagataphegguko suddho assa sāre paṭiṭṭhito; evameva bhoṭo gotamassa pāvacaṇaṇi apagatasākhāpalāsaṇi apagatatapapaṭikaṇi apagatapheggukaṇi suddhaṇi, sāre paṭiṭṭhitaṇi. Abhikkantaṇi, bho gotama! Abhikkantaṇi, bho gotama! Seyyathāpi, bho gotama, nikkujjitaṇi vā ukkujjeyya, paṭicchannaṇi vā vivareyya, mūlhassa vā maggaṇi ācikkheyya, andhakāre vā telapajjotaṇi dhāreyya – ‘cakkhumanto rūpāni dakkhanti’ti; evamevaṇi bhoṭā gotameṇa anekapariyāyena dhammo pakāsito. Esāhaṇi bhavantaṇi gotamaṇi saraṇaṇi gacchāmi dhammaṇca bhikkhusaṅghaṇca. Upāsakaṇi maṇi bhavaṇi gotamo dhāretu ajjatatge pāṇupetaṇi saraṇaṇi gata”nti.

Aggīvacchasaṅgahaṇi niṭṭhitaṇi dutiyaṇi.

RESOURCES CONSULTED

Pāli text:

ChST: *Chaṭṭha Saṅgāyana Tipiṭaka* 4.0 Version. Vipassana Research Institute (Nonprint source), 1995.

TRENCKNER 1993 (1888): *Majjhima-nikāya*, 4 Volumes, Vol. I, ed. Wilhelm Trenckner, published for The Pali Text Society, London, Oxford UP.

Pāli dictionary:

PED : T. W. Rhys Davids and William Stede, *Pali-English Dictionary*. Chipstead, 1921–5; repr. Oxford, 1999.

Translations of the *Aggīvacchagotta Sutta*:

BB NB 2005 (1995): Bhikkhu Nāṇamoli – Bhikkhu Bodhi: *Aggīvacchagotta Sutta. To Vacchagotta on Fire*. In *The Middle Length Discourses of the Buddha: A Translation of the Majjhima Nikāya* (Teachings of the Buddha series). Translated from the Pāli. Original translation by Bhikkhu Nāṇamoli, translation edited and revised by Bhikkhu Bodhi, 3rd edition, Wisdom Publications, Boston (1st ed. 1995).

FL 1994: Példázat a tűzről (Maddzshima Nikája, 72. szutta). Fordította (Hungarian translation by) Fórizs László, in: *India bölcsessége (The Wisdom of India)*, Gandhi Alapítvány – TKBF (Dharmagata Buddhist College), Budapest.

HCW 1922 (1896): *The Aggī-Vacchagotta Sutta*. Translated from the *Majjhima Nikāya* By Henry Clarke Warren In *Buddhism in Translations: Passages Selected from the Buddhist Sacred Books*, Harvard Oriental Series, Vol 3. 8th Issue, Harvard University Press, Cambridge, MA.

PFCs 2011: *Aggivacchagotta Sutta. A Vacchagottának elmondott tanítóbeszéd a tűzről*. Fordította Ruzsa Ferenc és Körvtélyesi Tibor vezetésével a páli fordító csoport (Horváth Hanka, Kovács Gábor, Laki Zoltán, Marton Péter, Máthé Veronika, Molnár Orsolya, Mudra Éva, Sembery Gábor), Budapest, 2011. Source: <http://a-buddha-ujja.hu/Szutta/Majjhima-72-cs1>.

TB 1997: *Aggi-Vacchagotta Sutta: To Vacchagotta on Fire*. Translated from the Pali by Thanissaro Bhikkhu, ©1997–2012, Source: <http://www.accesstoinight.org/tipitaka/mn/mn.072.than.html>.

VJ 2009 (1989, 2004): *Vacchagotta – Példázat a tűzről*. Fordította Vekerdi József, in: *A Buddha beszédei*, Helikon, Budapest.

Plus:

RHYS DAVIDS 1899: *Dialogues of the Buddha. The Dīgha-Nikāya*. Vol. II of *The Sacred Books of the Buddhists*. Translated from the Pāli by T. W. Rhys Davids. London, H. Frowde, Oxford University Press.